Skript
HISTORISCH TIJDSCHRIFT

Recensie: Te land en ter zee. Venetië en het Mongoolse Rijk.
Auteur: Pim Storm
Verschenen in Skript Historisch Tijdschrift, jaargang 48.3, pp. 48-50.
© 2026 Stichting Skript Historisch Tijdschrift, Amsterdam
p-ISSN: 0165-7518
e-ISSN: 3051-2506

Skript Historisch Tijdschrift is een onafhankelijk wetenschappelijk blad dat viermaal per jaar verschijnt. De redactie, bestaande uit studenten en pas afgestudeerden, wil bijdragen aan actuele historische debatten, en biedt getalenteerde studenten de kans om hun werk aan een breder publiek te presenteren.

RECENSIE: TE LAND EN TER ZEE
VENETIË EN HET MONGOOLSE RIJK

Pim Storm

Lorenzo Pubblici en Nicola Di Cosmo
Venice and the Mongols: the Eurasian exchange that transformed the medieval world
Vertaling door Sylvia Notini
Princeton University Press, 2026
Gebonden, €42,50
368 pagina's

Het eerste overzichtswerk over de contacten tussen het Mongoolse Rijk en de Venetiaanse Republiek: dat hadden Lorenzo Pubblici en Nicola Di Cosmo voor ogen. Na de originele Italiaanse publicatie in 2022 verscheen dit voorjaar de Engelse vertaling van Sylvia Notini. Met *Venice and the Mongols: the Eurasian exchange that transformed the medieval world* maken Pubblici en Di Cosmo hun ambitie waar, al kan de thematische analyse in het boek verder worden uitgediept.

Venice and the Mongols beslaat naast een inleiding en conclusie elf hoofdstukken, verdeeld over twee delen. Het eerste deel behandelt chronologisch de gedeelde geschiedenis van de contacten tussen de Mongolen en Venetië – en onvermijdelijk ook Genua, de aartsrivaal van de lagunestad. De grote angst voor de Mongoolse invallen veranderde in Europa in het midden van de dertiende eeuw in een fascinatie voor deze oosterse macht, die naast een mogelijke handelspartner vooral een potentiële bondgenoot tijdens de kruistochten was. In zeven hoofdstukken bespreken Pubblici en Di Cosmo de culturele, economische en politieke ontwikkelingen van deze transcontinentale relaties onder de Mongolen, evenals de periode die volgde op het verval van deze grootmacht tot halverwege de vijftiende eeuw.

Pubblici en Di Cosmo, met hun respectievelijke specialismen in de Zwarte en Middellandse Zee enerzijds en China anderzijds, vinden elkaar in hun gedeelde interesse in de contacten met Centraal-Azië. Hun samenwerking loont: de veelzijdigheid aan perspectieven is een van de grootste krachten van dit boek. De Mongolen en Venetianen komen beiden ruimschoots aan bod. Pubblici en Di Cosmo

bespreken bovendien nog tal van andere groeperingen: naast Genuese handelaars en Europese missionarissen drukten ook de Perzen in het Ilkhanaat, de Osmanen en de bevolking en dynastieën in China een stempel op de transcontinentale contacten van de dertiende tot de vijftiende eeuw. Aan de Venetiaanse handelscontacten met China kwam halverwege de veertiende eeuw een einde, toen de Chinese Mingdynastie de macht van de Mongolen terugnam. De nieuwe heersers verkozen maritieme routes boven de landinfrastructuur van hun voorgangers en in belangrijke havensteden als Quanzhou en Guangzhou voelden buitenlandse handelaars zich niet langer welkom.

De vier hoofdstukken van het tweede deel zijn thematisch ingedeeld. Hoofdstuk acht volgt het leven en de reizen van Marco Polo, die in 1271 met zijn vader en oom, Niccolò en Maffeo Polo, meereisde naar het hof van Koeblai Khan. Centraal staan de inhoud en het leven van *Il Milione*, het verslag van deze reizen dat Marco Polo in 1298 aan Rustichello da Pisa had gedicteerd en dat in de eeuwen nadien in Europa een enorm lezerspubliek bereikte.

In de laatste drie hoofdstukken diepen Pubblici en Di Cosmo de aard van deze contacten verder uit. Hoofdstuk negen behandelt de transcontinentale verbindingen die tijdens de *Pax Mongolica* (ca. 1250 - ca. 1350) tot stand kwamen door de ontwikkelingen van infrastructuur, de inzet van paarden en schepen, en de bescherming van handelaars, diplomaten en missionarissen. Pubblici en Di Cosmo behandelen ook de politieke en juridische verbondenheid door de vele verdragen en afspraken tussen de Mongolen en de Venetianen. De middelen voor deze diplomatieke en commerciële uitwisselingen komen aan bod in hoofdstuk tien, zoals de omgang met verschillende meeteenheden en valuta, belastingen en de inzet van tolken. Helaas volgen de paragrafen in deze twee hoofdstukken elkaar enigszins van de hak op de tak op door het ontbreken van deelconclusies of slotzinnen. Dat is jammer, want ze sluiten inhoudelijk goed op elkaar aan.

De analyse in hoofdstuk elf betreft de verhandelde goederen en slaafgemaakten. In tegenstelling tot de rest van het boek is dit laatste hoofdstuk voornamelijk kwantitatief. Het biedt een grondig overzicht van de financiële boekhouding van de Mongolen en de Venetianen, maar laat de ervaringen van de slaafgemaakten buiten beschouwing. Dat is een gemiste kans. Op zijn minst een reflectie op de schaarste aan bronnen had niet misstaan. Enkele voorbeelden van contacten met slaafgemaakten, zoals terug te vinden in de verslagen van Rubroeck en Marco Polo die de auteurs geregeld aanhalen, hadden een voorzichtig beeld kunnen schetsen van de mensen om wie het hier ging.

Zonde is de foutieve vermelding (p. 39) dat de franciscaanse minnebroeder Willem van Rubroeck door de paus naar de Mongolen was gestuurd. Hij reisde voor de Franse koning Lodewijk IX. Een dergelijke kleine fout kan in een tweede druk worden gecorrigeerd. Het doet overigens niet af aan de verdiensten van dit werk en (voor zover ik die kan beoordelen) de kwaliteiten van de Engelse vertaling uit het Italiaans. Lorenzo Pubblici en Nicola Di Cosmo hebben *Venice and the Mongols* geschreven als een handboek en voor die taak leent dit boek zich uitstekend. Het biedt een gevarieerd beeld van de contacten tussen het Mongoolse Rijk en de Venetiaanse Republiek, ingebed in een heldere context van bredere Euraziatische uitwisselingen vóór de opkomst van Europees maritiem imperialisme. Ook voor historici en specialisten is dit een goed naslagwerk. Voor hen was een wat ruimer thematisch tweede deel waarschijnlijk waardevoller geweest dan de nu overheersende zeven chronologische hoofdstukken.

Pim Storm is voormalig hoofdredacteur bij *Skript Historisch Tijdschrift*. In 2025 rondde hij de onderzoeksmaster geschiedenis cum laude af aan de Universiteit van Amsterdam. Van september tot november onderzoekt hij als fellow bij het Koninklijk Nederlands Instituut in Rome de veertiende-eeuwse correspondentie tussen de pausen en de Mongolen.